

18 november 2020

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Bijpraten over mbo en ook over mbo-hbo

- Service-document COVID-19 voor het mbo – en **KEUZEDELLEN**
 - Handreiking verantwoord diplomabesluit voor het mbo
- Voorwaardelijk begonnen aan hbo: stand van zaken en rol voor hogescholen als...

In deze tijd verschijnen er voortdurend zgn. service-documenten van de overheid, bestemd voor het mbo, hbo en wo. Vanuit die hoek ziet men het dus als een service, maar ga er maar vanuit dat de instellingen de behandelde zaken onvoorwaardelijk serieus dienen te nemen. Hoewel, als het gaat om het inzetten van het 'studieadvies' zie je wel weer dat ook de onderwijskoepels hun autonomie en zelfstandigheid willen benadrukken en een eigen positie innemen...

Op 11 november jl. verscheen voor het mbo zowel een nieuwe versie 5.0 van het servicedocument COVID-19 alsmede een daarbij behorende handreiking voor een verantwoord diplomabesluit. Daarin staan mede belangrijke zaken als het gaat om de aansluiting mbo-hbo, ook op de wat langere termijn, in die zin dat hogescholen rekening moeten houden met de besluiten die nu worden genomen en hoe vervolgens de mbo-instellingen er straks zelf invulling aan kunnen gaan geven¹ - zeker als de gevolgen van de pandemie langer merkbaar zullen gaan worden.

Anders gezegd, de aansluitmanagers van hogescholen moeten voor de Ad- en bacheloropleidingen nu, op korte termijn, bij hun mbo-partners nagaan waarvan ze mogen uitgaan bij 'rekenen', 'keuzedelen' en ook 'LOB', overigens nog steeds wel in lijn met wat al eerder over die zaken is vastgelegd. Maar met de aanpassingen van nu, met de consequenties ervan, voor het komende studiejaar, is nog niets te zeggen over wat die zaken voor gevolgen kunnen hebben voor de nabije toekomst. Pas als alles weer normaal is, kan het allemaal weer voor de volle honderd procent zeker op papier worden gezet.

Tevens kunnen we op basis van een ander stuk kennis nemen van wat de overheid op dit moment heeft te zeggen over de status van de mbo'ers die voorwaardelijk zijn doorgestroomd naar een Ad- of bacheloropleiding, en de gevolgen daarvan voor de betrokken instellingen en de studenten. Een hogescholen krijgt daarbij de rol van knoop-doorhakker toebedeeld als er toch wat misgaat...

We lopen de meest relevante passages met u door in dit nummer. Daarbij, alwaar dit handig kan zijn, nog wat kanttekeningen van onze kant, ook soms in de vorm van een interpretatie. Het lijkt namelijk simpel te zijn, dit soort voorstellen van de overheid, maar goed lezen van alle onderdelen en zoeken naar de samenhang laat zien dat er toch nog steeds sprake kan zijn van verwarring. Die situatie moeten 'we' in deze tijd niet hebben...

1 Een korte samenvatting alvast van de gevolgen van de covid-regeling...

Het gaat in de covid-19-regeling die nu wordt getroffen door de overheid voor de mbo-instellingen vooral om de status van 'rekenen' en de keuzedelen. Die onderdelen moeten nu gewoon worden aangeboden en verzorgd, met een daaraan gekoppelde beoordeling, dus met een examen (toets). Maar of ze vervolgens meetellen voor het zijn geslaagd of gezakt, is voor deze eenheden verschillend op dit moment.

Rekenen moet eigenlijk vanaf nu worden meegeteld. Voor de keuzedelen is dit alleen maar van toepassing op degenen die dit jaar zijn gestart met een mbo-2, -3 of -4-opleiding. Deze studenten

¹ Beide stukken zijn te vinden in de middelste kolom: <http://www.leidoacademy.nl/nieuwsbrieven-stukken/>

weten dat als ze aan het eind van hun opleiding zijn gekomen de resultaten ervan volledig worden meegewogen bij het bepalen van de uitslag. De laatste groep, voor mbo-4, komt dus pas normaal gesproken in 2023 dan wel 2024 (afhankelijk van de opleiding) aankloppen bij het hbo met een diploma waarbij de keuzedelen formeel deel hebben uitgemaakt van zowel het onderwijs als het afsluitend examen.

Vanwege de druk op het mbo-onderwijs² wil de overheid de ruimte die er is om binnen de kaders van de wetgeving, gebruiken om minder studielast te genereren voor de studenten, en dus met minder inzet van docenten en andere betrokkenen. Dat geldt overigens alleen maar voor de periode tot en met eind 2021 en voor degenen die tot die tijd de mogelijkheid hebben om een diploma te behalen. Men wil dus mede voorkomen dat ook weer in 2022 veel studenten geen diploma hebben en aankloppen bij een volgende studie met een verzoek voor een voorwaardelijke vorm van toelating. De overige mbo'ers moeten dus wel alles doen, hopende dat er straks voldoende ruimte is om zaken in te halen en/of te komen tot een effectieve versnelling.

De regeling komt in principe en kort door de bocht op het volgende neer voor die groep mbo-studenten, tot en met eind 2021 in staat om het diploma te verwerven, onder de voorwaarde dat het CvB van een mbo-instelling daarvoor aantoonbaar goede en scherp te onderbouwen redenen heeft, voor bepaalde en misschien wel alle opleidingen:

- Rekenen mag even terzijde worden geschoven, dus het onderwijs en de toetsing hoeven er voor die periode niet te zijn.
- De keuzedelen hoeven tijdelijk niet te worden aangeboden of er kan mee worden gestopt, en er hoeven dus ook geen eindtoetsen te worden afgenomen.

Hieronder zullen we ons nadrukkelijk focussen op de gevolgen voor de keuzedelen. In paragraaf 4 stappen we dan over naar de voorwaardelijke doorstroom mbo-hbo.

2 Service-document COVID19: Examens, kwaliteit en 'weglaten' rekenen en keuzedelen

Eerst gaan we in op het voorstel van de overheid om vanwege de druk op het mbo-onderwijs de CvB's de mogelijkheid te geven om het onderwijs voor 'rekenen' en de 'keuzedelen' te schrappen voor degenen waarvan wordt verwacht dat zij voor het einde van 2021 het examen gaan afronden (en behalen, naar te hopen, omdat deze studenten anders dienen te worden overgeheveld naar de groep die onder het volgende regime gaat vallen).

Onderwijskwaliteit

De diploma-eisen voor studenten die tot 1 januari 2022 diplomeren blijven vooralsnog onverminderd van kracht voor de opleiding, inclusief de eisen aan Nederlandse taal (voor mbo-2, -3 en -4), Engels (voor mbo-4), loopbaan en burgerschap, maar met uitzondering van de eisen voor keuzedelen en rekenen.

De overheid wil dus toestaan om gaande de rit aanpassingen te plegen, gelet op hetgeen kennelijk al gebeurt in de huidige praktijk van het verzorgen van het onderwijs, als gevolg van de druk op het kunnen verzorgen van onderwijs. Maar de kwaliteit ervan en de waarde van het diploma mogen er niet onder gaan leiden. Dat zal nog een hele klus zijn, om dit allemaal uit te leggen aan de buitenwacht, gezien alle publiciteit waarmee het mbo wordt omgeven bij stages (beroepspraktijkvorming) en aanverwante onderdelen. Een dergelijke overheidsregeling kan daaraan bijdragen.

Voorgaand betekent dat in situaties waarbij de onderwijskwaliteit van de gehele opleiding onverantwoord onder druk komt te staan als gevolg van maatregelen rond corona, de eisen van de beroepskwalificatie en van Nederlandse taal (voor mbo-2, -3 en -4), Engels en loopbaan en burgerschap prevaleren boven de eisen voor keuzedelen en rekenen.

Dit betekent dan ook dat in die gevallen het onderwijs en de examens in de keuzedelen en rekenen niet hoeft te worden aangeboden.

² Er worden nu ook miljoenen uitgetrokken voor een lastenverlichting van de docenten, het management en anderen die bij het onderwijs betrokken zijn. Iedereen moet als het ware worden gemobiliseerd, ook het ondersteunend personeel, mensen uit het werkveld die even geen baan hebben en deskundigen uit bepaalde bedrijven. Mogelijk kan er dan ook een alternatieve vorm voor de beroepspraktijkvorming worden gehanteerd, met die mensen uit het werkveld.

De overheid geeft dus hiermee alle mbo-instellingen die dit zien als een mogelijkheid, de kans om de druk op het onderwijs te verlichten, maar vervolgens tevens de opdracht om de kwaliteit van de opleiding in stand te houden³. Het is zoals hierboven al aangegeven dan wel de vraag of door het weglaten van het onderwijs en het examen voor rekenen en zeker de keuzedelen er wel een reële optie is om aan die opdracht te voldoen. De keuzedelen zitten nu nog wel niet formeel in de opleidingen om mee te tellen voor de slaag/zak-regeling, maar ze zijn er niet voor niets aan toegevoegd en hebben een duidelijke meerwaarde⁴.

Keuzedelen later als certificaten voor werkenden

De keuzedelen vormen 15% van het programma en zijn in de afgelopen jaren bij allerlei opleidingen eerder een 'keuze-verplichting' geworden dan een keuzemogelijkheid. Het werkveld heeft namelijk in diverse keuzedelen zeer gewenste leeruitkomsten opgenomen en rekent er wellicht op dat afgestudeerden die hebben verworven.

Men zal uiteraard voor dit alles begrip hebben, maar vervolgens zullen degenen die straks aan de slag gaan in een baan, toch nog wat bijscholing nodig hebben. Dat kan wellicht prima geschieden door zo'n keuzedeel alsnog als werkende te volgen om een certificaat te verwerven, betaald door het bedrijf.

Maar wat ook kan: Keuzedelen en BPV

De overheid doet evenwel verderop in haar document nog een suggestie voor het opnemen van keuzedelen in de stage, dus door deze een plek te geven in de beroepspraktijkvorming.

Een optie is dat scholen en studenten ter overbrugging kiezen om keuzedelen in de bpv vorm te geven. Indien dit op een erkend leerbedrijf plaatsvindt, tellen deze uren mee in de totale bpv-uren voor de opleiding. In de selectie van keuzedelen kunnen de school en de student kiezen voor een verbredend of verdiepend keuzedeel waarvoor het makkelijker is een stage te vinden. Een student in opleiding voor logistiek medewerker kan bijvoorbeeld het keuzedeel koerier bestelauto volgen. Een gastvrouw in opleiding kan met het keuzedeel gastvrijheid in de zorg aan de slag in een teststraat van de GGD.

Het is dus een constructie met een kwestie van het dubbel tellen van hetgeen binnen dit deel van de opleiding wordt gedaan. De uren die worden besteed aan de stage mogen ook worden gebruikt voor het volgen van een keuzedeel of -delen. Het is overigens een optie die in de afgelopen jaren ook reeds door diverse mbo-instellingen is gebruikt om iemand compacter een programma te laten doorlopen.

Dit leidt ongetwijfeld tot prangende vragen van buitenstaanders, over de status van de stage en de keuzedelen, en of dit niet zal leiden tot ongewenste constructies en 'toevallige' situaties omdat ze niet voor alle opleidingen en in alle regio's mogelijk zijn voor de betrokken studenten. Het combineren van keuzedelen met een duidelijk civiel effect met werken in de praktijk kan echter aantrekkelijk zijn, en moet daarom verder worden onderzocht op het gebruik ervan binnen de formele kaders, ook straks weer in de normale tijden. Er zal dan wel een ander kader van een stage moeten komen, om de verschillende scenario's mogelijk te maken.

Keuzedelen voor hbo – zoeken naar alternatieven

Dit voorstel betekent dus dat mbo-instellingen die al bezig waren met het verzorgen van keuzedelen, op initiatief van het CvB met terugwerkende kracht vanaf 1 september jl. met het onderwijs en de examens voor rekenen en keuzedelen kunnen stoppen, als daarvoor afsluitende toetsen waren gepland voor het eind van 2021. Ze tellen dus niet meer voor de eindbeoordeling als geheel.

³ Overigens heeft JOB, de studentenorganisatie voor het mbo, al meteen als reactie op dit voorstel van de overheid aangegeven dat de mbo-instellingen er alleen gebruik van moeten maken als het echt niet anders kan. Van die kant wordt ook gevreesd dat de studenten er nadelen van ondervinden, met het weglaten van belangrijke onderdelen, met kansen om zich beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

⁴ Vroeger was er sprake van een 'vrij deel' binnen alle mbo-opleidingen, met een vormgeving waarbij elke instelling zelf kon bepalen hoe die tijd te besteden. Dat kon zijn voor aanvullende vakken, verdieping en ook voor bijspijkeren en extra begeleiding. Nu is er geen vrij deel meer. Die tijd is nu opgevuld met keuzedelen, dus bij veel instellingen is daarmee het gevoel naar boven gekomen dat 'alles nu volledig is dichtgetimmerd'. Misschien dat om die reden de overheid nu voor deze insteek kiest.

Dit kan dus ook betekenen dat degenen die nu in de laatste fase van een mbo-4-opleiding zitten en net begonnen waren met een KVH, keuzedeel voorbereiding hbo, of een 'vakgericht' keuzedeel dan wel dit zouden moeten gaan doen in het tweede semester, te horen gaan krijgen dat ze daarmee kunnen stoppen dan wel uit de planning mogen schrappen.

Maar het is bijna niet voorstelbaar dat een mbo-instelling een dergelijk besluit neemt, zeker als een deel van een KVH wordt verzorgd door een of meerdere hogescholen. We nemen aan dat er reeds of op korte termijn overleg was resp. wordt gevoerd over hoe dit aan te pakken, en te gaan zorgen voor een constructie die recht doet aan het verbeteren van de kansen op succes in het hbo.

Mogelijk is een reden om dit type keuzedelen in stand te houden het verweven zijn met de studie-keuzecheck. Er moeten anders weer afwijkende scenario's uit de kast worden getrokken en die vragen mogelijk meer tijd dan gewoon het aanhouden van de oorspronkelijke planning.

In dit overleg kunnen ook de ervaringen met de voorwaardelijke doorstroom aan de orde worden gesteld, wellicht als argument om niet te gaan sleutelen aan deze mbo-4-keuzedelen. Hieronder worden ook nog wel meerdere steekhoudende aspecten aan de orde gesteld.

Diplomeren

Over het proces rond het gaan diplomeren zijn de volgende passages interessant, mede gelet op de rol en de wil van de studenten zelf.

Tot eind 2021

- Het uitgangspunt blijft dat de examencommissie verantwoordelijk is voor het besluit over het verlenen van het diploma, daarbij in acht nemend de diploma-eisen zoals hierna beschreven.
- Voor studenten die tot 1 januari 2022 diplomeren wordt de mogelijkheid geboden om het diploma te behalen zonder een resultaat voor keuzedelen en rekenen (en voor de entreeopleiding ook zonder niveaubepaling op alle of enkele taalvaardigheden voor Nederlandse taal). Het bevoegd gezag beslist of er van deze ruimte gebruik wordt gemaakt, onderbouwt de keuze aan de hand van de hiervoor genoemde voorwaarden en past zo nodig het examenprogramma hierop aan. Als studenten verzoeken om alsnog examen te doen voor de keuzedelen of rekenen, dient de school zich wel in te spannen om deze verzoeken te honoreren.

Oei, een passage om een paar keer door te nemen, om te bezien wat als CvB wijs is om te doen met rekenen en de keuzedelen. Ter waarschuwing staat er wel dat het de examencommissie is die uiteindelijk het diploma uitreikt, maar vervolgens is het CvB verantwoordelijk voor de eisen die aan een diploma worden gesteld...

De studenten die tot eind volgend jaar de tijd hebben om een diploma te behalen, zullen vrijwel allemaal nu bezig zijn met het laatste jaar. Maar er wordt op voorhand al ruimte gegeven voor een uitloop van vijf (5) maanden⁵. Zij zullen dus in spanning zitten – of niet meer omdat CvB's uiteraard al langer op de hoogte van deze handreiking waren – over het kunnen stoppen met 'rekenen' en de keuzedelen en zo niet, wat dan nog mogelijk is.

Verwarring bij het willen door de studenten zelf...

De laatste zin van deze passage van het document is verwarrend. Hier wordt namelijk aangegeven dat studenten zelf de mogelijkheid hebben om aan te geven dat ze examen willen doen voor de keuzedelen en rekenen. Maar dan zullen ze ook het onderwijs moeten kunnen volgen, nemen we aan. Gaat het CvB daarvoor aparte groepen maken? Kan het alleen voor degenen die het onderwijs al hebben ondergaan? Kan het misschien gaan om het wel volgen maar geen examen doen, en dan wel weer na de volgende zomervakantie? Of heeft men nog een ander scenario in petto?

Gaan de studenten die graag goed naar het hbo willen doorstromen, druk uitoefenen op het CvB? Ze kunnen natuurlijk ook blij zijn met het wegvallen van lessen en de examens, om daarmee ruimte voor andere zaken te kunnen maken. Maar of hun ouders dit wel een goede gedachte is de vraag omdat er nu ook vragen worden gesteld bij het 'corona-karakter' van opleidingen. Ook kan niet altijd van hogescholen worden gevraagd om de gaten die mogelijk ontstaan, aan de kant van de hbo-opleiding te dichten...

⁵ Het mbo-jaar begint op 1 augustus. In het hoger onderwijs is dat 1 september.

Dus mogelijk toch een verplichting tot het volgen van het onderwijs, maar dan met of zonder het afleggen van het examen, als nog een alternatief scenario. In alle gevallen tellen eventuele resultaten niet mee, als een besluit van de overheid om op dit punt geen misverstanden te laten bestaan.

Overigens wordt in deze passage verwezen naar 'de hiervoor genoemde voorwaarden', maar die hebben we niet expliciet kunnen vinden. Het zal gaan, denken we, over het afstemmen met de medezeggenschapsraad en het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs en dus het diploma.

Dit jaar gestart met een mbo-opleiding

Voor studenten die in het studiejaar 2020-2021 starten met een opleiding, telt voorsnog de hoogte van het behaalde resultaat voor de keuzedelen wel mee. Dit is conform artikel 17 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB zoals geldend per 1 augustus 2020. Keuzedelen moeten dan dus wel geëxamineerd gaan worden.

Uitzondering hierop geldt voor studenten die in het studiejaar 2020-2021 starten en voor 1 januari 2022 het diploma behalen. Voor hen geldt de bovenstaande tweede bullet.

Samen met de verlichting van degenen die nu het mbo bezig zijn met de laatste fase van de opleiding wordt gesteld dat dit – *voorsnog* - niet van toepassing is op de mbo'ers die dit studiejaar met een opleiding zijn gestart. Dus als de situatie zo lastig blijft zijn als deze nu is, kan in 2021 ook best weer een uitzondering worden gemaakt, voor de periode tot eind 2022.

3 Verantwoording Diploma-Besluit mbo

Bij het servicedocument hoort ook het stuk met als doel de 'verantwoording van het diplomabesluit'. Er is sprake daarin van een aanvulling op dat servicedocument, met een grote overlap als resultaat, en daarom laten we die passages gewoon achterwege. Alleen nog twee passages ter illustratie van de wijze waarop de overheid richting het mbo aanwijzingen geeft over het verantwoorden van zoal wordt gedaan.

LOB & Burgerschap

De school heeft de ruimte om zelf invulling te geven aan hoe zij LOB en burgerschapsonderwijs aanbiedt. Indien voor de student de inspanningsverplichting niet te realiseren is, dan kan de inspanningsverplichting worden aangepast naar de huidige context. Doe dat zodanig dat de inspanning praktisch uitvoerbaar is; bijvoorbeeld niet gericht op fysieke aanwezigheid, maar op opdrachten die ook op afstand kunnen worden gedaan. Let op: hiervoor is een wijziging van de OER nodig.

De LOB en het burgerschapsonderwijs ontkomen niet aan een andere insteek. Maar de reden is ook, net als bij de andere onderdelen, dat er onvoldoende tijd is om de doelstellingen op de juiste wijze in te vullen. Dat kan – als we het zo lezen – leiden tot een vorm van 'verzwakking', met gevolgen voor de studenten die de LOB nou net zo hard nodig hebben.

Zoals het hier staat mag de andere insteek niet leiden tot een aantasting van de kwaliteit van de opleiding, als er een transitie wordt vormgegeven van fysiek onderwijs naar een online-invulling. Rond het burgerschapsonderwijs wordt nu een felle discussie gevoerd, dus het kan ook best handig zijn om alle benodigde inspanningen te verrichten.

Instellingsexamens 'Spreken' en 'Gesprekken voeren'

Volgens het besluit van het kabinet zijn de scholen in september weer (beperkt) open gegaan. Dat biedt de mogelijkheid om de instellingsexamens 'Spreken' en 'Gesprekken voeren' op locatie uit te voeren. Natuurlijk binnen de geldende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. Indien deze ruimte beperkt is, kunnen (delen van) deze examens ook op afstand afgenomen worden; hierover verantwoordt het team zich aan de examencommissie. Indien dit het geval is, geldt het volgende:

- De beoordelaar verzekert zich ervan dat een student geen hulp krijgt tijdens het examen. De student moet dan ook alleen in een kamer zitten. Tip: de student laat de ruimte zien voordat het examen start.
- Er worden (indien technisch mogelijk) geluid-/video-opnames van het examen gemaakt, zeker als één beoordelaar beschikbaar is.

Dus niet echt relevant voor hetgeen in deze nieuwsbrief wordt aangekaart, maar wel interessant als het gaat om de discussies rond het afnemen van toetsen en tentamens 'op afstand'.

4 Voorwaardelijke toelating mbo'ers bij het hbo: stand van zaken en rol hogescholen

In het servicedocument voor het mbo wordt ook ingegaan op de zaken die spelen rond het voorwaardelijk hebben kunnen instromen in het hbo. Daarbij gaat het natuurlijk om de consequenties voor de mbo-instellingen. Het is echter van groot belang voor hogescholen 'om mee te kijken'. Het gaat nl. om handreikingen met het oog op de voortschrijdende gevolgen van de crisis, dus bijvoorbeeld ook het niet op tijd kunnen afronden van het mbo-examen! Lees mee⁶.

Voorwaardelijk doorgestroomde studenten studiejaar 2020-2021 mbo-hbo

- Een mbo-4 student die met een kleine studievertraging, ontstaan door COVID-19, is doorgestroomd en aan zijn hbo-opleiding (bachelor, associate degree) is begonnen, heeft, conform eerder gemaakte afspraken tot 1 januari 2021 de tijd om het mbo-diploma te halen. Als het mbo-diploma niet voor 1 januari 2021 wordt behaald, zal de student alsnog worden uitgeschreven van de hogeschool en zal hij/zij moeten stoppen met de hbo-opleiding.

Dit is dus de formele regeling, zoals deze voor de zomervakantie is gecommuniceerd. Nou ja, het is een handreiking als zodanig, maar hogescholen zullen er zich wel aan houden. Zoals al eerder aangegeven spoort deze datum niet met de indeling in het hbo met semesters, dus eigenlijk had hier 1 februari 2021 moeten staan, maar mogelijk is er sprake van een link met het feit dat het mbo-jaar een maand eerder dan het hbo-jaar van start gaat.

- In incidentele gevallen kan het voorkomen dat buiten de schuld van een student een mbo-examen niet door heeft kunnen gaan, waardoor de student het mbo-diploma niet heeft kunnen halen voor 1 januari 2021. Het is dan aan de hbo-instelling om te bepalen of de vertraging komt doordat een mbo-examen niet door heeft kunnen gaan en of zij de student meer tijd willen geven om het mbo-diploma te halen terwijl de hbo-studie wordt voortgezet. Dat kan op basis van artikel 7.37c, derde lid, van de Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW, wijziging via de tweede verzamelspoedwet COVID-19). De hbo-instelling zal bij de afweging ook de studievoortgang van de student op het hbo betrekken om te voorkomen dat de studielast te groot wordt met risico op uitval zonder mbo-4 diploma.

Er wordt gehoopt dat het om incidentele gevallen gaat. Maar het betreft wel ergens tussen de 1000 en 1500 mbo'ers die op deze wijze aan het hbo zijn begonnen. Aangezien vaak de stage niet kon worden gedaan en die mbo'ers nu ook keihard moeten concurreren met de mbo'ers die in het laatste mbo-jaar zitten (en mogelijk eveneens met hbo'ers...), kan het best zijn dat een 'list' nodig is, met het gebruik van de leerdoelen van de stage en dus de beroepspraktijkvorming.

Oordeel over het mogen blijven ligt bij de hogeschool...!!

Maar de crux (!) zit 'm in dit geval in de uitspraak dat het oordeel dient te worden geveld door de hogeschool als het mbo-examen niet met succes wordt afgerond. Dat is wel logisch omdat de toelating ook onder de verantwoordelijkheid van de hogeschool heeft plaatsgevonden. Maar goed, de hbo-opleiding zal ten rade gaan bij de aanleverende mbo-instelling om navraag te doen en op

⁶ Er is ook een servicedocument voor het hoger onderwijs. Daarin wordt op een vergelijkbare wijze gekeken naar de voorwaardelijke doorstroom, zoals met de Ad naar een Bachelor. Hier de tekst daaruit dienaangaande, met identieke regelingen en voorwaarden: "Voor sommige studenten in studiejaar 2020-2021 geldt dus o.a. dat zij binnen een bepaalde termijn aan de eisen voor voorwaardelijke toelating dienen te voldoen, zoals het tijdig afronden van de vooropleiding. Een voorbeeld: In het geval van de voorwaardelijke toelating van hbo-propedeuse-studenten naar een wo-bachelor geldt dat zij voor 1 januari 2021 de hbo-propedeuse af dienen te ronden. Indien dit niet lukt, beëindigt de instelling de inschrijving van de student en dient de student de wo-bacheloropleiding te verlaten.

Het is daarbij van belang dat de planning van benodigde examens/tentamens past bij deze datum (daar waar deze einddatum wordt gehanteerd), zodat studenten daadwerkelijk in staat worden gesteld om de vooropleiding of andere toelatingseisen tijdig af te ronden.

In incidentele gevallen kan het voorkomen dat buiten de schuld van de student hij of zij niet binnen de gestelde termijn aan de toelatingseisen heeft kunnen voldoen. Als dat leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard heeft de ho-instelling de mogelijkheid de student langer de tijd te geven om aan de toelatingseisen te voldoen. Dat kan op basis van artikel 7.37c, derde lid, WHW. De termijn 11-11-2020 kan worden verlengd tot uiterlijk 1 september 2021. De ho-instelling zal bij de afweging ook de studievoortgang van de student in het ho betrekken."

basis van die informatie de knoop door te hakken: wegwezen of nog mogen blijven voor een langere tijd (zie hieronder).

En ja, het is natuurlijk ook zo dat de hbo-opleiding moet inschatten of door alle lastige omstandigheden ook niet het eerste hbo-leerjaar in de knel dreigt te komen en dat er zonder meer op een bindend studieadvies wordt afgestevend. Het kan dan beter zijn voor de student om voor 1 februari 2021 te stoppen om niet met een schuld te worden opgezadeld.

Ook voor deze groep geen BSA?

Maar goed, de hogescholen hebben al gezegd dat er dit studiejaar geen negatief bindend studieadvies zal worden uitgebracht voor studenten die aan het hbo zijn begonnen. Echter... geldt dit ook voor deze groep met een specifieke positie? Want het is voorstelbaar dat veel hogescholen niet graag studenten op deze manier alsnog de deur willen wijzen, ook al omdat ze zelf ook werden geacht een zo goed mogelijk aangepast scenario te gaan aanbieden. Kijken hoe dit (af)loopt.

Interessant overigens dat de betrokken ambtenaar het begrip 'hbo-instelling' hanteert en niet 'hogeschool'. Maar ach, veel politici hebben het over 'hbo's' als ze hogescholen bedoelen...

- De inschrijving moet in die gevallen worden beëindigd indien de student niet alsnog vóór 1 september 2021 het mbo-4 diploma heeft behaald.

Ja, dat is erg logisch. Maar het geeft de hogescholen tevens de opening om een besluit te nemen over de verlenging, zeker als in de tussentijd de overheid de schuldvrije periode oprekt naar 1 september. Maar... zie hieronder voor wat de studenten al dan niet te wachten staat...

- Van belang is dat de hbo-instellingen studenten goed informeren over de consequenties van besluiten hieromtrent. Ook bij een verlenging van de termijn om het mbo-diploma te halen. De student valt onder de studiefinancieringsregeling voor het hoger onderwijs en een uitschrijving na 1 februari heeft daarmee ook financiële gevolgen voor de student.

Dus nog geen aanwijzing voor het verlenging van de uitschrijftermijn zonder schulden.

Jazeker, de communicatie moet helder en krachtig zijn, en op tijd plaatsvinden. Want een student die zowel het mbo-examen haalt als moet stoppen met de hbo-opleiding (met medeneming van een verklaring waarin staat wat wel is gehaald van dat eerste leerjaar), moet terug naar de mbo-instelling om aldaar maar eerst de opleiding af te gaan maken. Vervolgens kan betrokkene zich weer aanmelden bij het hbo voor het studiejaar 2021-2022, en daarvoor vrijstellingen krijgen. Of dat een weg is die door een student met veel enthousiasme wordt omarmd, is mogelijk een retorische vraag.

5 Financiële effecten van de voorwaardelijke toelating

Er zitten natuurlijk allerlei budgettaire aspecten aan wat er is afgesproken over het alvast mogen beginnen door mbo'ers bij het hbo. Dat heeft vooral te maken met het overschrijden van de grens tussen twee onderwijssectoren die onder verschillend regimes vallen. Daarmee worden er zonder meer extra kosten gemaakt, meer dan als de studenten voorwaardelijk doorgaan binnen dezelfde instelling. Het is een van de te accepteren consequenties van de pandemie.

De student is bekostigd ingeschreven op de nieuwe hbo-opleiding en blijft gelijktijdig bekostigd ingeschreven in het mbo op de opleiding die voor 1 januari 2021 moet worden afgerond. Indien de hbo-instelling besluit deze termijn voor een student te verruimen tot 1 september 2021, omdat deze buiten zijn/haar schuld het diploma nog niet heeft behaald dan blijft de dubbele inschrijving van kracht.

Het besluit van de hogeschool om de ongediplomeerde mbo'er de kans te geven om in 2021 zowel het mbo-diploma als zoveel mogelijk van het eerste hbo-jaar te laten behalen, betekent dit dat beide instellingen geld blijven ontvangen. Dat is nodig om de benodigde inspanningen, hoe klein dan ook aan mbo-kant, te kunnen afdekken.

Maar er wordt in deze passage wel een bijzonder aspect aan deze optie gekoppeld nl. dat het buiten de schuld van de student moet zijn dat het mbo-diploma niet binnen de afgesproken termijn

wordt behaald. Overigens zou je hetzelfde kunnen zeggen over het niet voldoende voortgang te hebben gemaakt binnen de hbo-opleiding, een zaak die ook door de hogeschool moet en mag worden meegewogen.

Hoe toon je als student de 'onschuld' aan? Dat kan bijvoorbeeld als bepaalde eenheden niet worden aangeboden of als er geen stagemogelijkheden waren. Maar heeft de student wel voldoende zijn of haar best gedaan om een plek te vinden? Ook kan betrokkene te weinig tijd hebben besteed aan bepaalde hbo-eenheden, te wijten aan technische problemen. Anders gezegd, hoe zorg je als hogeschool voor de juiste en te bewijzen onderbouwing van een besluit dat allerlei gevolgen kan hebben? Het woord is aan de juristen van de hogescholen...

De mbo-student heeft geen recht meer op de mbo-studiefinanciering, maar gaat over naar de studiefinanciering in het hoger onderwijs. Gedurende de periode dat de student ingeschreven staat in zowel mbo als hbo, gaat de betaling van les- of cursusgeld in het mbo door. Op grond van artikel 7.48, tweede lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) wordt het verschuldigde collegegeld in het hoger onderwijs verrekend met het feitelijk betaalde les- of cursusgeld voor het mbo. Met andere woorden: de student betaalt onderaan de streep niet dubbel.

Het besluit om een student de tijd te geven tot het eind van het studiejaar betekent een korting op het hbo-collegegeld, gelijk aan wat formeel door hem of haar aan de mbo-instelling moet worden overgemaakt.

Zowel de mbo-school als de hogeschool brengt deze studenten in aanmerking voor bekostiging. Echter zal de hbo-instelling de bekostiging ontvangen. Dit komt omdat de student meetelt in de referentieraming van het ho. In het mbo wordt gewerkt met twee peilmomenten: 1 oktober en 1 februari. De telling van het eerste peilmoment wordt gecorrigeerd aan de hand van de telling op het tweede peilmoment, hierdoor telt de student nog deels mee in de verdeling van het macrobudget voor mbo.

Zie hier een van de gevolgen van de verschillen in de wet- en regelgeving bij het mbo en hbo. De voorwaardelijk toegelaten mbo'ers staan per 1 oktober bij het hbo in de boeken als student en tellen derhalve gewoon voor het gehele jaar mee, net als een student die bijvoorbeeld regulier meedoet en in november uitvalt of switcht – waarbij in dat laatste geval bij een wisseling naar een andere hogeschool die instelling niks krijgt.

Voor het mbo kan er wel een bijstelling plaatsvinden, want aldaar wordt twee keer gekeken naar de status. Is de student erin geslaagd per 1 januari 2021 het diploma in de wacht te hebben gesleept, dan krijgt de mbo-instelling maar een deel van het jaargeld. Overigens was deze opzet een aantal jaren geleden ook voor het hbo in beeld, maar de instellingen en hun koepels hebben dit weten tegen te houden.

Voor de studenten voor wie de periode voor het behalen van hun mbo-4 diploma verlengd wordt, loopt de mbo-bekostiging door tot uiterlijk 31 juli.

Dit heeft dus te maken met het feit dat een mbo-jaar begint op 1 augustus en eindigt op 31 juli.

6 Ter afronding

Er is dus werk aan de winkel, met nieuwe plannings, aanpassingen van de examenregelingen en het zorgen voor een goed overleg met de mbo-studenten. De hogescholen zullen moeten weten hoe om te gaan met de keuzedelen waaraan ze meewerken.

Het is te hopen dat alles soepel in elkaar kan worden gestoken, om de studenten als belangrijkste getroffen in dit geheel van dienst te kunnen zijn.